

Pondelok 16. marca 2020

POZOR!!! Termín písania **TESTOVANIA 9** v roku 2020 zostáva nezmenený,

bude sa písať 1. apríla 2020 (streda).

SLOVESÁ

- plnovýznamové

- ohybné

- sú vetnými členmi

- vyjadrujú dej, činnosť, stav

- určujeme pri nich tieto kategórie: OSOBA, ČÍSLO, ČAS, SPÔSOB, VID

DELENIE:

Plnovýznamové – neplnovýznamové

Činnosťné – stavové

Zvratné – nezvratné

Jednoduchý slovesný tvar – zložený slovesný tvar

Určitý slov. tvar – neurčitý slovesný tvar

Plnovýznamové slovesá	Neplnovýznamové slov.
-samy o sebe vyjadrujú význam, dej	-samostatne (zvyčajne) nevyjadrujú dej
napr. <i>rozmyšľať, hovoriť...</i>	napr. <i>chcieť, začať, ísť, môcť, začínať...</i>

BYŤ	
– môže byť plnovýznamovým aj neplnovýznamovým slovesom	
BYŤ - plnovýznamové	BYŤ - neplnovýznamové
byť = existovať, nachádzať sa	byť ≠ existovať, nachádzať sa
Napr. <i>Skaly sú všade okolo.</i> <i>V škole je aj jedáleň.</i>	Napr. <i>Budem písať.</i> <i>Boli sme sa kúpať.</i>

MAŤ

– môže byť plnovýznamovým aj neplnovýznamovým slovesom

MAŤ – plnovýznamové	MAŤ – neplnovýznamové
mať = vlastniť	mať = musieť
Napr. <i>Mám nový mobil.</i>	Napr. <i>Mal by som poupratovať.</i>

Plnovýznamové slovesá delíme na:

ČINNOSTNÉ	STAVOVÉ
- vyjadrujú dej ako činnosť, ktorú vykonávajú osoby, zvieratá a veci	- vyjadrujú stav či zmenu stavu, v ktorom sa nachádzajú osoby, zvieratá a veci
Napr. <i>vyhlásil, prichádzali...</i>	Napr. <i>uschli, zožltla, vädli, rástli...</i>

ZVRATNÉ	NEZVRATNÉ
- skladajú sa z 2 častí: sloveso+sa/si	- sloveso, ktorého súčasťou nie je sa/si
Napr. <i>daríť sa, blýskať sa, báť sa, mračiť sa, brieždiť sa, tváriť sa...</i>	Napr. <i>vzlietnuť, večerať, písať...</i>

JEDNODUCHÝ SLOVESNÝ TVAR	ZLOŽENÝ SLOV. TVAR
- tvorí ho 1 slovo	- tvorí ho 2 a viac slov
<i>Výnimka: zvratné sloveso: trúfať si...</i>	<i>Výnimka: 3. osoba minulého času: písal, písali, čítal...</i>
Napr. <i>napíše, existujú, chytí!</i>	Napr. <i>budem písať, staval by som sa...</i>

Určitý slovesný tvar	Neurčitý slovesný tvar
- vieme určiť osobu, číslo, čas, spôsob, vid	- nevieme určiť osobu, číslo, čas, spôsob, vid
Napr. <i>volám – 1. os., sg., prít. č. ...</i>	Napr. <i>neurčitok: premýšľať</i> <i>prechodník: stojac, píšuc...</i> <i>slovesné pod. meno: vyberanie, premýšľanie...</i> <i>trpné prídavné: vybraný, premyslený...</i> <i>činné prídavné: stojaci, píšuci, volavší...</i>

Gramatické kategórie sloviac: **OSOBA:** 1., 2., 3.

ČÍSLO: sg., pl.

ČAS: - prítomný

- minulý

- budúci

SPÔSOB:

- OZNAMOVCÍ (aj v prít., min., budúcom čase), patria tu aj slovesá z opytovacích viet

- ROZKAZOVACÍ

– používa sa **len v prítomnom čase a v 3 osobách**: 2. os. sg.: rob!

1. os. pl.: robme!

2. os. pl.: robte!

- PODMIENOVACÍ: súčasťou tohto spôsobu je **častica BY, nemá budúci čas**

- **prítomný čas v podm. spôsobe**:

sloveso v min. čase + častica BY: cestoval by som

- **minulý čas v podm. spôsobe**:

sloveso v min. čase + častica BY + sloveso BYŤ v min. čase: bol by som cestoval

ROD: činný – trpný

ČINNÝ	TRPNÝ
-keď pôvodca deja vykonáva dej	-keď je pôvodca deja dejom iba zasahovaný, sám ho nevykonáva
Napr. Cukrárka upiekla tortu.	Napr. Torta sa upiekla . Torta bola upečená. Futbal sa hrá na dvore. Večer sa pozerá televízia.

VID:

DOKONAVÝ	NEDOKONAVÝ
- vyjadruje jednorazový, uzavretý dej , napr. chytí, skočí...	- vyjadruje plynúci, prebiehajúci, nedokončený dej , napr. chytá, skáče...
Pomôcka: píše písať budem písať ----- nedokonavý vid	Pomôcka: napíše napísať budem napísať ----- dokonavý vid

Z **nedokonavých** sloviess sa dajú vytvoriť **dokonavé slovesá** pridaním **PREDPONY**: hrať, hrať sa (nedokonavý vid) – vyhrať, prehrať, zahrať... (dokonavý vid)

Z **dokonavých** sloviess sa dajú utvoriť **nedokonavé slovesá** pridaním **PRÍPONY** alebo **zmenou koreňa slovesa**: sľúbiť – sľubovať, skočiť – skákať, vykročiť – vykračovať...

VIDOVÉ DVOJICE: pozerať sa – pozrieť sa, robiť – urobiť, spať – zaspať...

Slovesá - opakovanie

Podčiarkni vo vete sloveso a oprav 2 gramatické kategórie, ktoré sú nesprávne uvedené:

		Tvrdenie	Správne
1.	Uvažovali sme o tvojom návrhu.	3. os., pl., min. čas, oznam. sp., dok. vid, zlož. sloves. tvar	
2.	Práve hovorili o počasí.	3. os., sg., min. čas, oznam. sp., nedok. vid, jedn. sloves. tvar	
3.	Ukážte nám svoje modely!	1. os., pl., rozk. sp., nedok. vid, jedn. sloves. tvar	
4.	Určite by to tak isto aj zajtra urobil.	3. os., sg., min. čas, podmieň. spôs., nedok. vid, zlož. sloves. tvar	
5.	Vraj by si bola myslel o ňom čosi iné.	3. os., sg., min. čas, oznam. spôs., dok. vid, zlož. sloves. tvar	
6.	Kedy pôjdeme opäť na výlet?	1. os., pl., prít. čas, podmieň. sp., dok. vid, jedn. sloves. tvar	
7.	Budete dnes popoludní hrať volejbal?	1. os., pl., bud. čas, oznam. sp., dok. vid, zlož. sloves. tvar	
8.	Kamarátka mi poradila nový účes.	3. os., sg., min. čas, oznam. spôs., nedok. vid, jedn. sloves. tvar	
9.	V Kremnici razia mince.	3. os., sg., prít. čas, oznam. sp., dok. vid, jed. sloves. tvar	
10.	Ukazujú nám svoje nové zbierky.	3. os., pl., bud. čas, oznam. sp., dok. vid, jed. sloves. tvar	

Over si, či sú tvoje odpovede správne. Riešenie je na ďalšej strane.

RIEŠENIE:

		Tvrdenie	Správne
1.	<u>Uvažovali sme</u> o tvojom návrhu.	3. os., pl., min. čas, oznam. sp., dok. vid, zlož. sloves. tvar	1. osoba, nedok. vid
2.	Práve <u>hovorili</u> o počasi.	3. os., sg., min. čas, oznam. sp., nedok. vid, jedn. sloves. tvar	pl., zlož. sloves. tvar
3.	<u>Ukážte</u> nám svoje modely!	1. os., pl., rozk. sp., nedok. vid, jedn. sloves. tvar	2. os., dokonavý vid
4.	Určite <u>by</u> to tak isto aj zajtra <u>urobil</u> .	3. os., sg., min. čas, podmieň. spôs., nedok. vid, zlož. sloves. tvar	prítomný čas dokonavý vid
5.	Vraj <u>by si</u> bola <u>myslel</u> o ňom čosi iné.	3. os., sg., min. čas, oznam. spôs., dok. vid, zlož. sloves. tvar	podmieňovací spôsob, nedokonavý vid
6.	Kedy <u>pôjdeme</u> opäť na výlet?	1. os., pl., prít. čas, podmieň. sp., dok. vid, jedn. sloves. tvar	budúci čas, oznam. sp.
7.	<u>Budete</u> dnes popoludní <u>hrať</u> volejbal?	1. os., pl., bud. čas, oznam. sp., dok. vid, zlož. sloves. tvar	2. os., nedokonavý vid
8.	Kamarátka mi <u>poradila</u> nový účes.	3. os., sg., min. čas, oznam. spôs., nedok. vid, jedn. sloves. tvar	dok. vid, zlož. sloves. tvar
9.	V Kremnici <u>razia</u> mince.	3. os., sg., prít. čas, oznam. sp., dok. vid, jed. sloves. tvar	pl., nedokonavý vid
10.	<u>Ukazujú</u> nám svoje nové zbierky.	3. os., pl., bud. čas, oznam. sp., dok. vid, jed. sloves. tvar	prítomný čas, nedokonavý vid

